

colloquium-journal

ISSN 2520-6990

Międzynarodowe czasopismo naukowe

Philological sciences
Pedagogical sciences
Philosophical sciences
Psychological sciences
Physical education and sports
№14(101) 2021
Część 3

*Бабаян Юлія Олександрівна,
Шапошникова Юлія Геннадіївна
Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського*

МОТИВАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

*Babaian Yuliia,
Shaposhnikova Yuliia
Mykolaivskyi National Sukhomlynskyi University*

MOTIVATION OF PROFESSIONAL ACTIVITY OF FUTURE PSYCHOLOGISTS

Анотація.

У статті проаналізовано феномен професійної мотивації майбутніх психологів. Доведено, що професійна мотивація є внутрішнім рушійним чинником розвитку професіоналізму та особистості студента. Вказано на важливість спеціальної роботи з формування адекватних мотиваційних установок студентів у майбутній професійній діяльності.

Abstract.

The article analyzes the phenomenon of professional motivation of future psychologists. It is proved that professional motivation is an internal driving factor in the development of professionalism and personality of the student. The importance of special work on the formation of adequate motivational attitudes of students in future professional activities is indicated.

Ключові слова: *мотив, мотиваційна сфера, професійна мотивація майбутніх психологів.*

Keywords: *motive, motivational sphere, professional motivation of future psychologists.*

Теоретичні підходи до вивчення сутності мотивації людини демонструють надбання психологічної науки, зроблене в дослідженнях та обґрунтуванні природи цього явища. В широкому розумінні «мотивація» є одночасно як джерелом активності, так і джерелом спрямованості поведінки особистості. Тому незважаючи на велике різноманіття теоретичних підходів до цієї проблеми, загальнооб'єднуючим є погляд на мотивацію, як процес мобілізації енергії організму задля його подальшої життєдіяльності.

Діяльність людини завжди викликана і спрямовується певними мотивами. Поняття «мотив» (від лат. *moveo* – рухати, штовхати) означає спонування до діяльності, спонукальну причину дії і вчинків, тобто те, що примушує людину до дій [2, с.122]. До певної діяльності суб'єкта можуть спонукати різні мотиви: інтерес до змісту та процесу діяльності, почуття обов'язку перед суспільством, прагнення до самоствердження тощо.

Найчастіше мотиви розуміються як відносно стійкі диспозиції, (атрибути, риси) особистості. Якщо суб'єкт прагне до реалізації певної діяльності, то є підстави стверджувати, що в нього є мотивація. Мотив є результатом мотивації і являє собою внутрішню психологічну активність, що організує та планує поведінку і діяльність, в основі яких лежить необхідність задоволення потреби.

Виходячи з цього, можна припустити, що процес мотивації людини детермінується як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками. Звідси виділяється поняття мотивування. Мотивування – це процес впливу на людину з метою спонування її до визначених дій шляхом пробудження в ній потрібних мотивів [5].

Успішність професійної діяльності суб'єкта пов'язана з різними чинниками: схильністю до професії, специфічним для кожної професії комплексом властивостей особистості, стилем діяльності, організації власного життя тощо. На думку Н.Ф. Шевченко, визначальною умовою ефективності професійної діяльності фахівця є мотивація, а саме «смыслоутворювальні мотиви, функція яких виявляється в особистісному смислі діяльності для особистості. Вони виступають безпосередньою внутрішньою спонукальною силою активності суб'єкта, спонукаючи його до діяльності та надаючи їй особистісного смислу» [6, с. 97].

Що стосується мотивації трудової і професійної діяльності, то науковці виділяють два підходи до вивчення теорій мотивації персоналу. Перший підхід ґрунтується на дослідженні **змістовної** сторони теорії мотивації. Такі теорії базуються на вивченні потреб людини, які є основними мотивами їхньої поведінки, а отже, і діяльності. До прихильників такого підходу можна віднести американських психологів Абрахама Маслоу, Фредеріка Херцберга і Девіда Мак Клеелланда.

Другий підхід до мотивації базується на **процесуальних теоріях**. В них говориться про розподіл зусиль працівників і виборі визначеного виду поведінки для досягнення конкретних цілей. До таких теорій відносяться теорія очікування, чи модель мотивації за В.Врумом, теорія справедливості і теорія модель Портера-Лоулера.

Щодо навчальної діяльності студентів, то під професійною мотивацією розуміється сукупність чинників і процесів, які, відбиваючись у свідомості, спонукають і спрямовують особу до вивчення май-

бутньої професійної діяльності. Професійна мотивація виступає як внутрішній рушійний чинник розвитку професіоналізму та особистості людини [1].

С.А. Єрохін стверджує, що професійну мотивацію можна звести до трьох основних комплексів: інтерес, обов'язок, самооцінка професійної придатності [4]. Також автор звертає увагу на те, що професійна мотивація – це статичний феномен, який має здатність змінюватись під впливом різних психологічних і соціологічних факторів, вагу впливу яких визначає система ціннісних орієнтацій особистості студента майбутнього фахівця. Тобто розвиток професійної мотивації молодого людини прямо пропорційно залежить і від міри того, як її власні цінності співвідносяться із цінностями суспільства, з яким вона себе ідентифікує.

Аналізуючи мотиваційний аспект професійного вибору, О.І. Галян вказує, що розвиток спрямування на професію полягає у збагаченні її мотивів: від окремого мотиву – до більш розширеної системи мотивів, де рівень спрямованості на професію відображає ступінь відповідності провідного мотиву переваги професії об'єктивному змісту професії [3, с.195].

У процесі професійного навчання майбутніх психологів, тісно взаємопов'язані такі мотиви, як прагнення до самореалізації та самоствердження, так і тенденції до самоактуалізації на основі прагнення зрозуміти власне «Я», свою істинну сутність та внутрішні мотиви, які не передбачають повну ідентифікацію зі своєю професійною роллю [3, с.196]. З огляду на це, процес професіоналізації у процесі навчання професії повинен чітко орієнтуватись на ті мотиваційні установки, які домінують у студентів. Удосконалення і корекція смислового підґрунтя професійного вибору відкриє широкі перспективи для зростання професійного рівня майбутніх психологів. Крім того, у процесі професійної підготовки засвоєння психологічних знань повинно відбуватись паралельно з формуванням мотиваційно-ціннісних аспектів майбутньої діяльності для успішного виконання професійних функцій

Саме під час підготовки у закладі вищої освіти у майбутніх психологів мають бути закладені та сформовані типові для обраного фаху мотиви та

спрямованості з урахуванням їхніх індивідуальних можливостей.

Із цього опису можна виокремити такі структурні елементи мотиваційної сфери особистості студента-психолога, необхідні йому для подальшого фахового становлення: «по-перше, усвідомлений мотив вибору життєвої справи; по-друге, внутрішня навчальна мотивація та потреба в самоствердженні й самоактуалізації; по-третє, спрямованість на особистість іншого з його проблемами; і, нарешті, по-четверте, наявність широких соціальних мотивів» [1, с.15].

Отже, суть сьогоденної практики мотивування професійної діяльності можна зобразити в умовній схемі співвідношення факторів мотивації і залежного від них росту продуктивності праці. Фактором мотивації в даному випадку буде виступати будь-який аспект діяльності, що прямо чи побічно впливає на результативність праці. Найбільш істотний вплив на продуктивність професійної діяльності здійснює саме внутрішня мотивація особистості.

Список літератури

1. Андрійчук І.П. Психологічні особливості розвитку професійної мотивації в майбутніх психологів. Науковий вісник ХДУ. Серія Психологічні науки. 2018. Вип. 1. Т.1. С. 14-19.
2. Асеев В.Г. Мотивация поведения и формирование личности. М., 2006. 256 с.
3. Галян О.І. Мотиваційний аспект професійного вибору майбутніх психологів. Наук. вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна. 2013. № 2. С.194-202.
4. Єрохін С.А. Концепція професійної мотивації студентів як фактору конкурентності на ринку праці. Юридична наука. 2016. №1. С. 20-28.
5. Занюк С.С. Психология мотивации. К.: Эльга-Н; Ника-Центр, 2001. 502 с.
6. Шевченко Н.Ф. Дослідження професійної спрямованості майбутніх психологів. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і Психологія». 2013. № 1 (5). С. 95-101.